

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Téze k diplomové práci

Samospráva a veřejný život v obci Postřekov

Martin Řezníček

© 2015 ČZU v Praze

Úvod

Tématem diplomové práce je Samospráva a veřejný život v obci Postřekov. Práce je rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části je představeno, co to je vlastně obec, její členění, působnost a orgány obce. Práce je zaměřena hlavně na vývojové trendy v rozpočtu. Každý rozpočet je toková veličina. Během rozpočtového období postupně přicházejí jednotlivé druhy příjmů (plánované a neplánované) na příjmový účet rozpočtu a z výdajového účtu se postupně uhrazují výdaje na jednotlivé potřeby (plánované i neplánované, běžné či kapitálové). Plnění plánovaných příjmů a výdajů ovlivňuje řada faktorů, zejména výkonnost ekonomiky. K tomu nám pomohou rozpočtové zásady, rozpočtová skladba a rozpočtový proces. Poznatky k teoretické části byly čerpány z odborné literatury s příslušnými zákony. V této části je také zmíněna občanská společnost. Především její funkce, organizace a historie.

V České republice je v současné době přes 6248¹ měst a obcí. Ve volených a výkonných orgánech obcí a měst pracují tisíce našich spoluobčanů. Zabezpečují mnoho úkolů nejen v rámci samostatné působnosti, ale i přenesené působnosti. Klíčovou úlohou je zabezpečování veřejných statků pro občany.

Rozpočty měst a obcí prochází značné množství finančních prostředků. Volené orgány měst a obcí rozhodují o tom, jak hospodárně a účelně budou finanční prostředky z jejich rozpočtů vynaloženy. Jejich odpovědnost je velká, neboť rozhodují o použití zdrojů z veřejných rozpočtů.

V praktické části bude podrobně analyzován rozpočet obce Postřekov v letech 2012 – 2014 z pohledu struktury příjmů a výdajů, jaké bylo konečné saldo v jednotlivých letech a jestli skončilo přebytkem či ztrátou. Také se bude zjišťovat, jaký byl celkový vývoj v průběhu těchto tří let. V praktické části se budou také zmiňovat o posledních volbách do obecního zastupitelstva v roce 2014.

---

¹ Český statistický úřad, rok 2013, cit. 2015-11-11, <http://czso.cz>.

Cíl práce

V České republice existuje celkem 6 248 obcí, jejichž velikost se výrazně odlišuje. Tento demografický znak podstatně ovlivňuje činnost politických subjektů v dané obci. Největší obce se charakterem politického procesu přibližují k úrovni národní, velké obce k úrovni krajské a malé obce jsou specifická lokální osobitostí v rozsahu fungování veřejné správy. Tato diplomová práce je koncipována jako případová studie malé obce. Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy, hospodaření a veřejný život v obci.

Cílem práce je analyzovat hospodaření obce, přiblížit problematiku komunálních voleb, porovnat je s volebními výsledky v České republice, definovat politický proces a zjistit, že komunální politika v malých obcích má svá specifika, kterými se odlišuje od té ve větších obcích a městech. Podle stanovených hypotéz je pro politiku v malých obcích typická nižší pluralita lokální politické scény a neúplnost spektra politických stran, důležitá role nezávislých kandidátů sousedský efekt, vyšší volební účast nebo nižší míra ideologizace politiky a vyšší participace občanů na veřejném životě obce.

Výzkum byl zaměřen na vybranou obec Postřekov ležící v Plzeňském kraji (okres Domažlice). Jde o tradiční Chodskou vesnici se svými zvyky a nářečím. Obec je známá hlavně díky svému masopustu a národopisnému souboru. Toto téma jsem si vybral proto, že v této obci žiji, mám zde rodinu i příbuzné, aktivně působím v některých spolcích, a také jsem kandidoval ve volbách do místního zastupitelstva.

Metodika práce

Ve výzkumu politického procesu na komunální úrovni rozhodování se uplatňují dva hlavní přístupy. První upřednostňuje pohled shora a na komunální politiku pohlíží jako na nejnižší patro veřejného a politického života. Nezohledňuje však místní specifika. Druhý přístup vychází ze základního tvrzení, že komunálních politik je tolik, kolik existuje obcí. Jeho základní metodou jsou většinou jednotlivé případové studie, na jejichž základě bývají teprve opatrně konstruována zobecňující tvrzení².

Ke sběru dat jsou využity zejména dvě základní techniky studium dokumentů a dotazování. Ke studiu dokumentů byla využita Kronika obce Postřekov a rozpočet obce.

---

² Balík, S. Metodologie výzkumu komunální politiky. In Fiala, P.; Strmiska, M. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: CDK, 2005., str. 166 - 167.

Kronika, ze které jsem čerpal, je vedena od roku 1975 až do současnosti. V letech 1995 – 2008 kronika nebyla vedena. Dalším důležitým zdrojem k vypracování praktické části byly nestandardizované rozhovory se starostou, s místostarosty a s jednotlivými členy zastupitelstva obce Postřekov. Praktická část je dále doplněna přílohou. Náměty a otázky pro dotazované jsou součástí přílohy.

Při vypracování práce je využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obcích různých velikostí. Práce je postavena jako případová studie a sestává z 9 kapitol. Teoretická část představuje literární rešerši, ve které jsou definovány základní pojmy vztahující se k lokální demokracii (obec, její působnost a orgány). Dále popisuje rozpočtové hospodaření obcí, rozpočtovou soustavu a občanskou společnost.

Praktická část se skládá z kapitol číslo 7 a 8. Sedmá kapitola je zaměřena na charakteristiku a analýzu vývoje rozpočtu vybrané obce. Osmá kapitola se věnuje výsledkům voleb v letech 1994 – 2010 a podrobněji posledním komunálním volbám v roce 2014 (kandidátky politických stran a hnutí, jejich volební programy (viz příloha) a výsledky voleb).

Závěr

Podle Jüptnera, který rozdělil obce dle jejich velikosti, spadá obec Postřekov do obcí nejmenší velikosti a to mezi obce s počtem obyvatel nižším než 1700. V nejmenších obcích často kandidují pouze nezávislí kandidáti a jejich sdružení³. V tomto případě je obec Postřekov výjimkou, za posledních šest volebních období, zde čtyřikrát kandidovaly pouze parlamentní strany a nebo strany, které jsou známé po celé republice. Nejvyšší volební účast je podle průzkumů ČSÚ v nejmenších obcích. Toto „pravidlo“ obec Postřekov také potvrzuje. Volební účast ve volbách do zastupitelstva obce se zde pohybuje okolo 65%.

Obec Postřekov je vícemandátovým obvodem, ve kterém se volí 11 zastupitelů. Zastoupení politických stran v obci jde napříč celým politickým spektrem, dlouhodobě zde působí čtyři politické strany. Jedná se o občanské demokraty, o sociální demokraty, lidovce a komunisty. Pravidelným vítězem komunálních voleb je strana ČSSD, která má nejširší členskou základnu v obci. Poslední volby však mnohé změnilo. ODS, celkem překvapivě, ani nesložila kandidátní listinu a komunální volby vyhrálo Sdružení nezávislých občanů Postřekova, které v obci kandidovalo poprvé. Poprvé od roku 1998 je v obci nový starosta, který kandidoval právě za SNOP. Tyto výsledky přinesly změnu a pomohly v zastupitelstvu „pročistit“ vzduch. Starosta se snaží hodně komunikovat s obyvateli o různých záležitostech v obci, což dříve tolik neplatilo. Ve volbách do obecního zastupitelstva má v očích občanů přednost spíše osobnost voleného kandidáta než jeho stranická příslušnost.

Ne zcela zanedbatelná je i existence různých spolků a sdružení, které výraznou měrou pomáhají při organizaci společenských, sportovních a kulturních akcí. Důležitým předpokladem pro úspěšné fungování politických a občanských organizací jsou lidé, kteří ve svém volném čase jsou ochotni zajišťovat jejich činnost.

Provedená analýza rozpočtů jednotlivých let ukázala, že výdaje v letech 2012 – 2014 byly nepatrně nižší než dosažené příjmy, hospodaření bylo v těchto letech přebytkové. Příjmy i výdaje se v jednotlivých letech moc nelišily, lze říci, že vykazovaly pravidelný nárůst (zhruba 1 milion Kč ročně). Struktura příjmů byla ve sledovaných letech ovlivněna získanými dotacemi, které v rozpočtu obce zaujímaly nezanedbatelnou část. Struktura výdajů se v jednotlivých letech lišila z důvodu výstavby sportovního hřiště a rekonstrukci základní školy.

---

³ Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* č.2, 2004, str. 84

Seznam použité literatury

Balík, S. Metodologie výzkumu komunální politiky. In Fiala, P., Strmiska, M. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: CDK, 2005.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010.

Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* č. 2, 2004, s. 80 – 101.

Müller, Karel jr.: *Češi a občanská společnost: pojem, problémy, východiska*. Praha: Triton, 2003.

Peková J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011.

Provazníková, R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 1. a 2. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2789-5/9, 2009.

Skovajsa, M.: *Organizovaná občanská společnost: teorie a vývoj*. In: Skovajsa, M. (ed.): *Občanský sektor*. Praha: Portál, 2010.

Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (včetně pozdějších novelizací).

Zákon č. 491/2001 Sb., zákon o volbách do zastupitelstev v obcích.